

GEOLOGIA MEDIULUI

STRUCTURA CURS PARTEA I

INTRODUCERE.....	3
1. PROCESE INTERNE.....	4
Tectonica plăcilor	5
Argumente ale migrației continentelor	6
Elemente de baza pentru înțelegerea teoriei placilor	7
Placile tectonice și mișcarea lor	8
Argumente ale deplasării placilor	10
Tipuri de frontiere ale placilor	12
Concluzii	14
1.1. Cutremure.....	15
Localizare	15
Unde seismice	16
Magnitudine și intensitate.....	16
Hazarduri legate de cutremure	18
1.2. Vulcani.....	19
Tipuri de magma	19
2. PROCESE EXTERNE.....	20
2.1. Curgerea apelor de suprafață și inundațiile.....	20
Ciclul hidrologic global	20
Curgere totală și curgere de suprafață	21
Transport sedimente	21
Inundații	22
Factorii care determină intensitatea inundațiilor	22
Caracteristicile inundațiilor	22
Strategii de reducere a hazardelor asociate inundațiilor	22

Concluzii	22
2.2. Procese de eroziune costiere	23
Natura zonelor costiere.....	23
Deplasarea pe verticala a zonelor costiere.....	23
Eroziunea și stabilizarea zonelor costiere	24
Zone costiere vulnerabile	24
Barierele de insule.....	24
Estuarele (corpuri litorale cu apa salmastra).....	24
2.3. Deplasarea terenului	26
Factorii care determină stabilitatea versantilor	26
panta și granulozitatea formațiunilor	26
apa de suprafață și subterană	26
vegetația stabilizează versanții prin sistemul radicular.....	26
seismicitatea	26
argilele sensitive(rapide).....	26
Tipuri de deplasări ale terenului	27
prăbusiri (Niagara).....	27
alunecari.....	27
Consecințe ale depasării de terenului.....	28
Masuri de reducere a impactului deplasării terenului.....	29
Stabilizarea versantilor	29
Monitorizarea deplasării terenului	29
2.4. Gheata, ghețarii, vântul și deșerturile	30
Cracteristici ale ghețarilor.....	30
Condiții de formare	30
Tipuri de ghețari	30
Deplasarea și transformarea ghetarilor.....	30
Eroziunea glaciara și morenele glaciare	30
Vântul și impactul geologic	30
Deșerturile și dezertificarea	30
2.5. Schimbarile climatice globale	31
Efectul gazelor de seră	31
Inalzirea globală și extinderea ghetarilor	31
Încălzirea globală și nivelul apei oceanului planetar	31
El Nino	31

INTRODUCERE

Geologia mediului studiază

- **procesele geologice**
- **activitățile antropice** care modifica mediul geologic:
  - exploatarea resurselor minerale si energetice,
  - poluarea solului si apelor de suprafata si subterane
  - stocarea deșeurilor
  - etc.

Cunoașterea **istoriei proceselor geologice** este fundamentală pentru:

- evaluarea modificarilor actuale ale mediului geologic
- prognoza schimbărilor mediului geologic

Procesele geologice care influenteaza mediul pot fi separate in functie de **energia** care le declanseaza in doua categorii:

- **interne (produse de energia interna-termica):**
  - cutremure
  - vulcani
- **de suprafață (produse de energia solară):**
  - eroziunea produsă de vânturi
  - eroziunea produsă de curgerea apelor de suprafață
  - deplasările de teren produse datorită apelor subterane/cutremure

1. PROCESE INTERNE

Procesele interne, sustinute energetic de căldura internă a Terrei sunt conditionate de structura și dinamica internă a planetei și se manifestă la suprafață prin:

- **cutremure**
- **vulcani**

Structura internă și dinamica planetei, în toată complexitatea ei, este cuprinsă în diverse teorii integratoare, între care **tectonica placilor** este cea mai argumentată și actuală.

Tectonica plăcilor

Furnizeaza cadrul conceptual pentru:

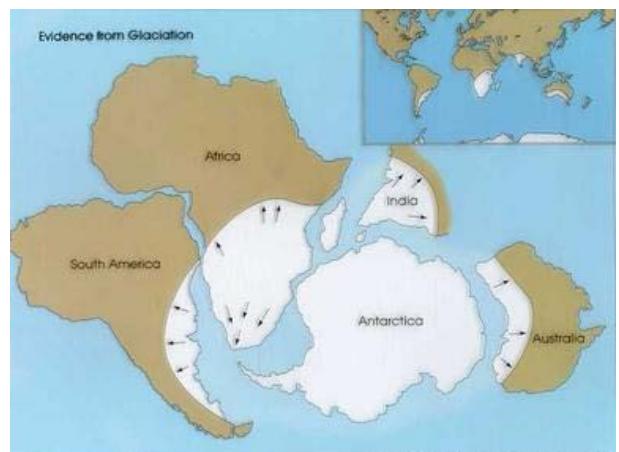
- anticiparea hazardelor asociate cu **vulcanii si cutremurele**
- identificare:
  - zacamintelor de substante minerale utile
  - zacaminte de resurse energetice
    - Solide: carbuni, uraniu..
    - Fluide: petrol, gaze

Argumente ale migrației continentelor

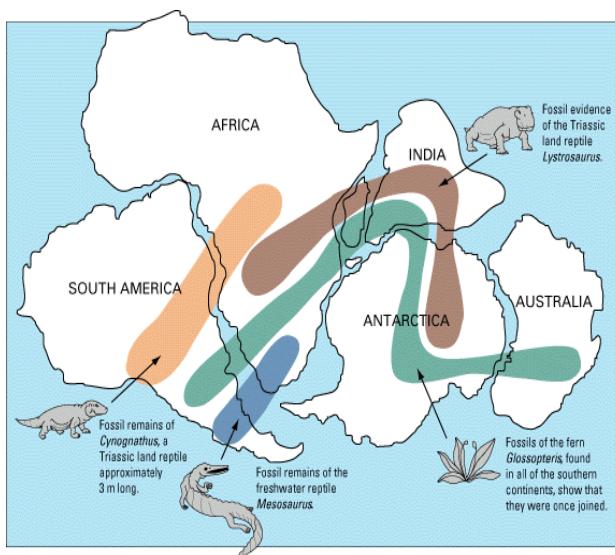
- forma conturului continentelor (Francis Bacon, 1620; Antonio Snider, 1855 Alfred Wegener, 1915)
- distributia depozitelor glaciare
- distribuția resturilor fosile

Fig.1.1. Contur similar al conturului continentelor

Fig.1.2. Depozite glaciare (după Arthur Holmes, 1965)

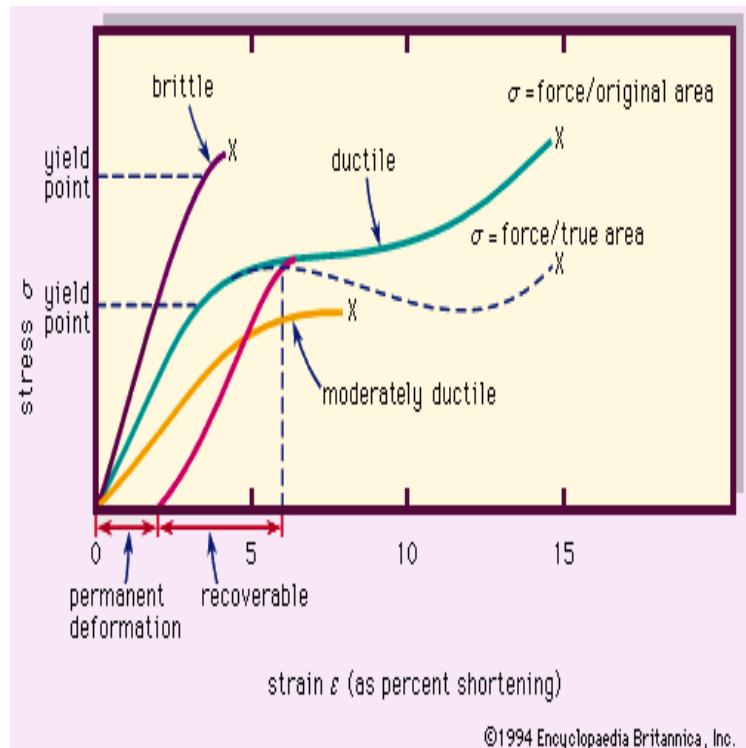
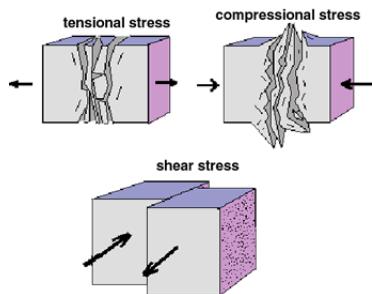

Fig.1.3. Distribuția resturilor fosile

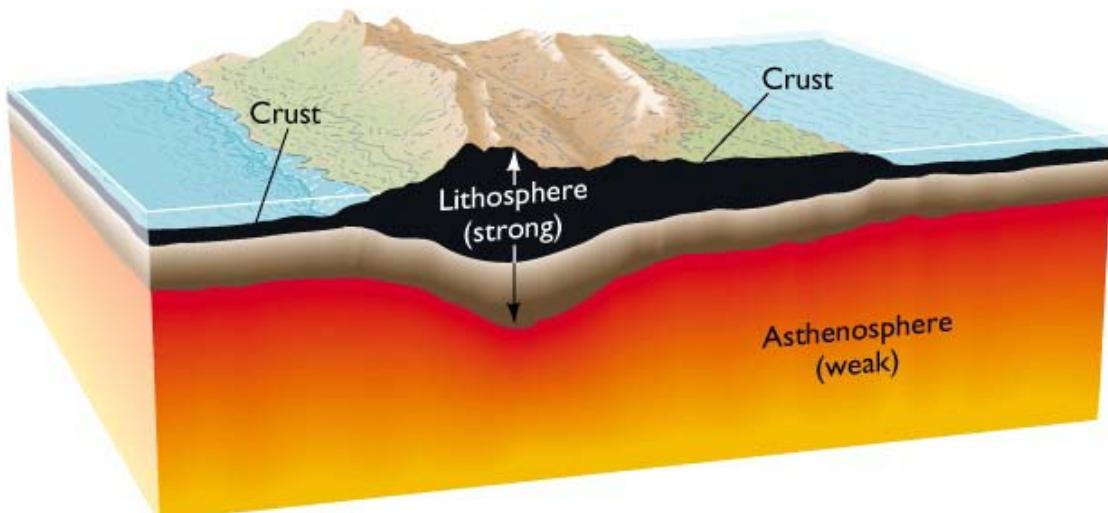

Elemente de baza pentru intelegera teoriei placilor

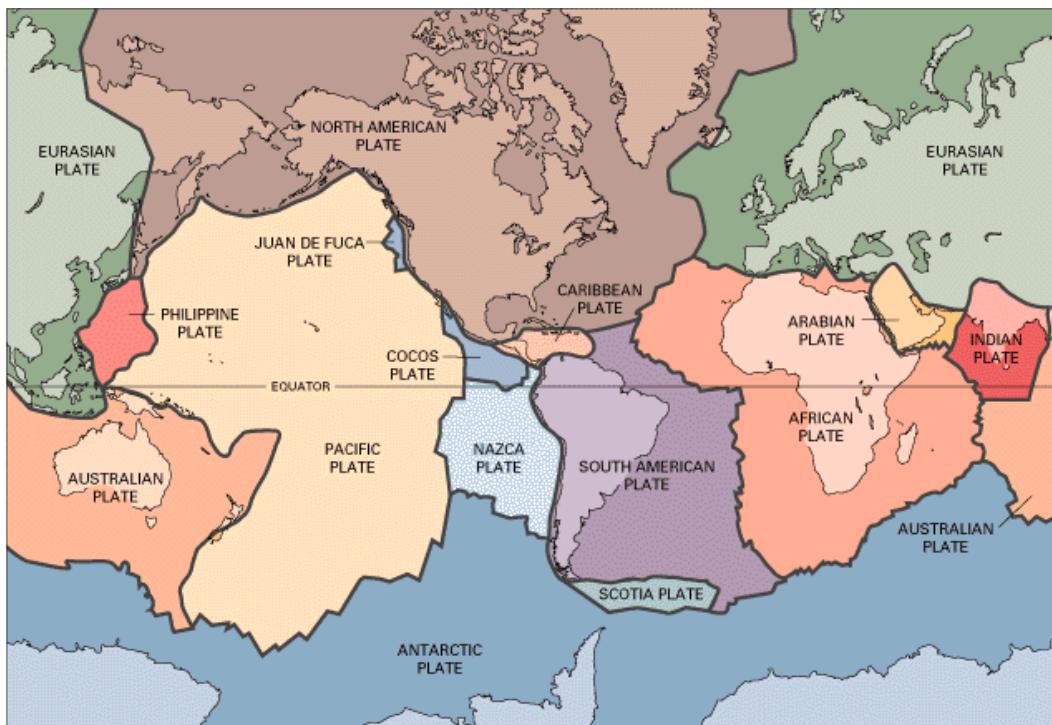
- stress-strain
- stress
  - compressive
  - tensile
  - shearing
- deformation
  - elastic
  - plastic
- material
  - ductile
  - brittle

- crust-lithosphere-asthenosphere

Placile tectonice si miscarea lor

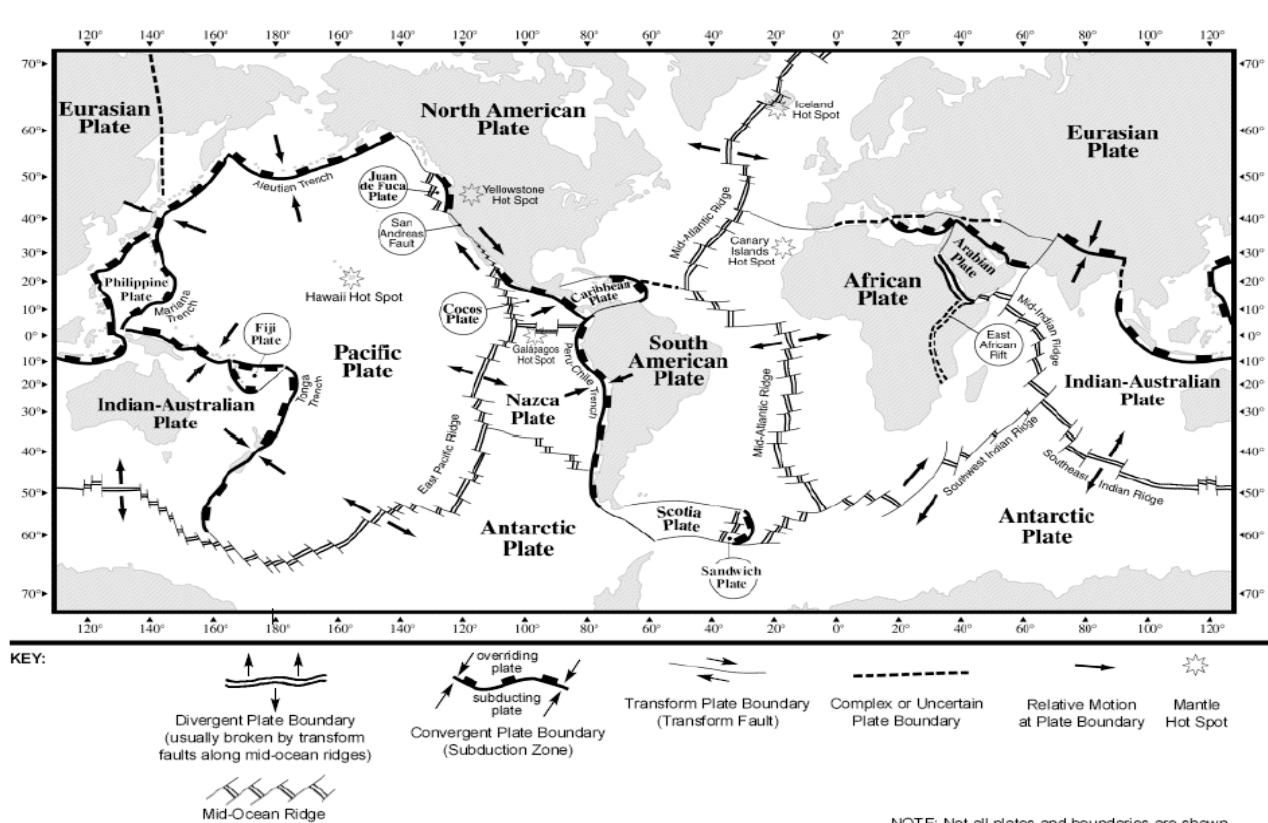
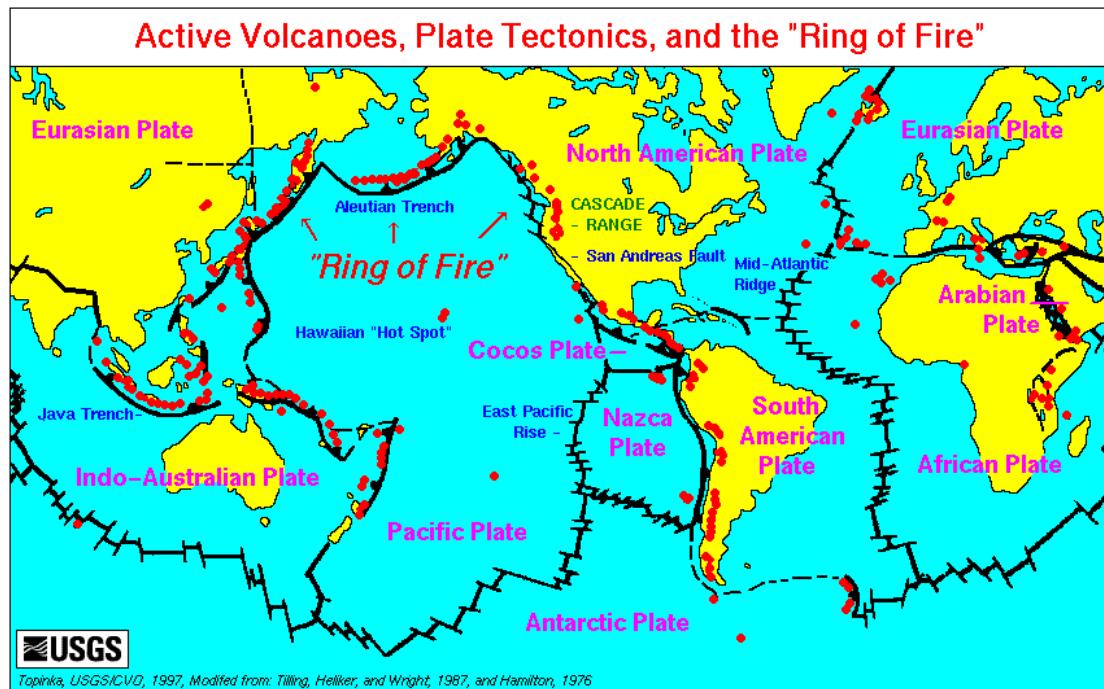

Direction of Tectonic Plate Movements

North America and Asia are rotating into Pacific

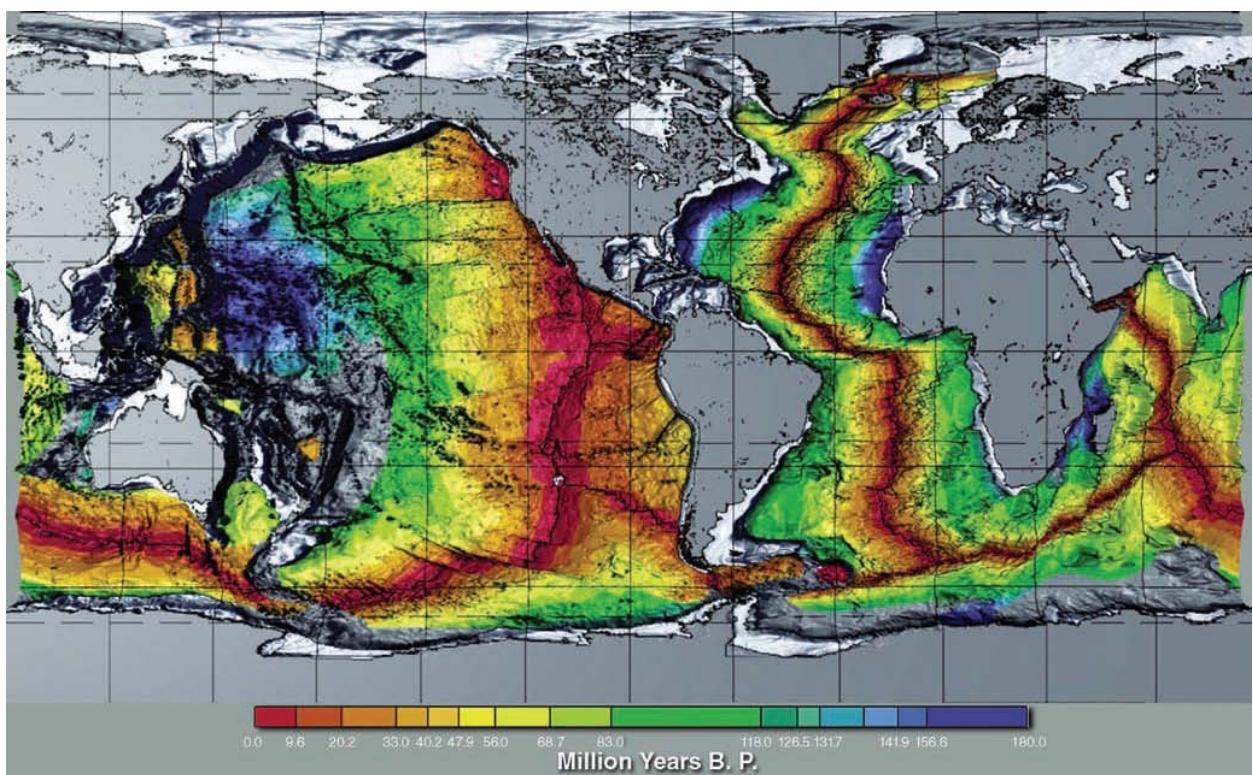
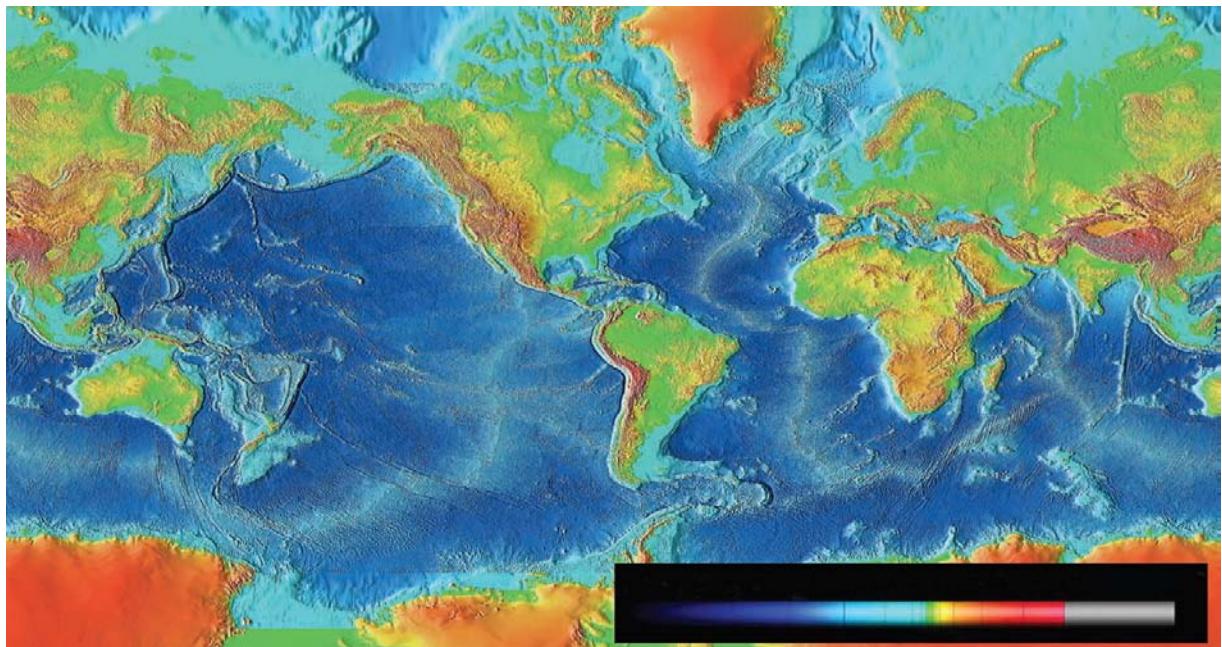

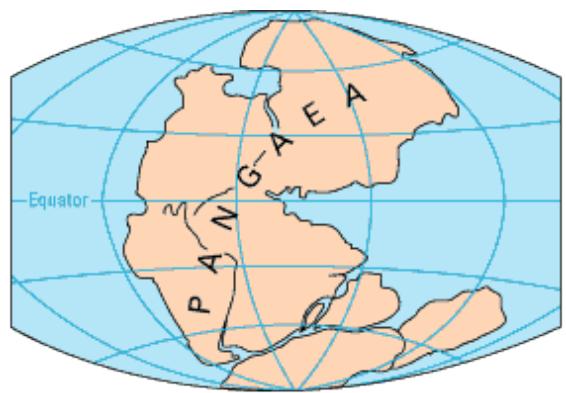
Australian Plate fastest moving plate on Earth
Antarctica stationary while Pacific Plate is moving rapidly at 90 degrees to Australian Plate

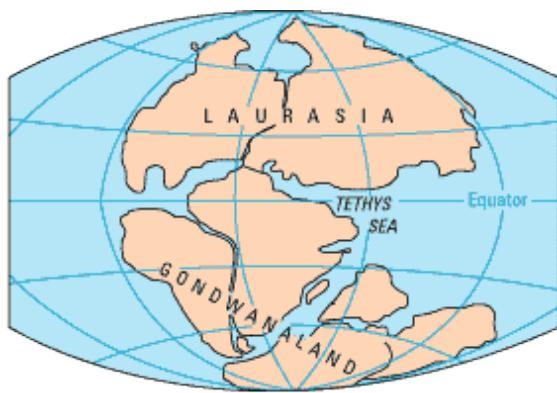
Argumente ale deplasarii placilor

- topografia fundului oceanelor
- varsta fundului oceanelor

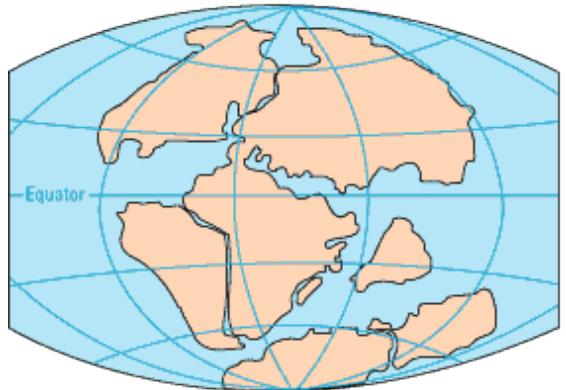

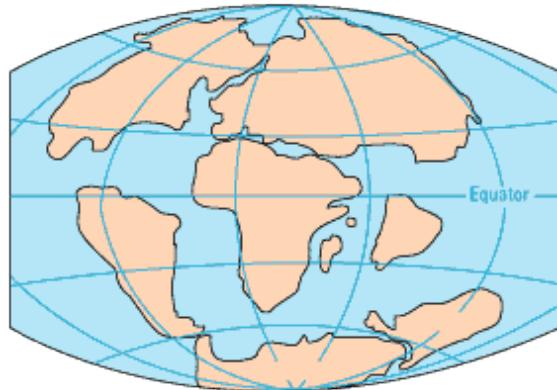
PERMIAN
225 million years ago

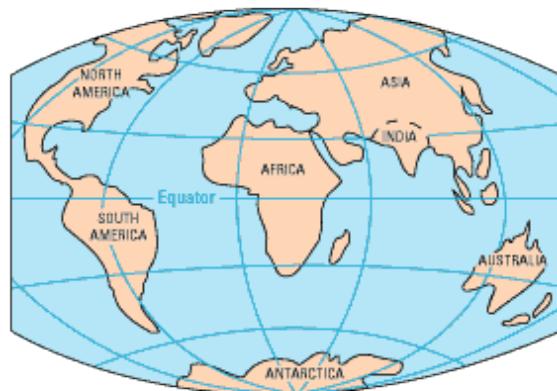
TRIASSIC
200 million years ago

JURASSIC
135 million years ago

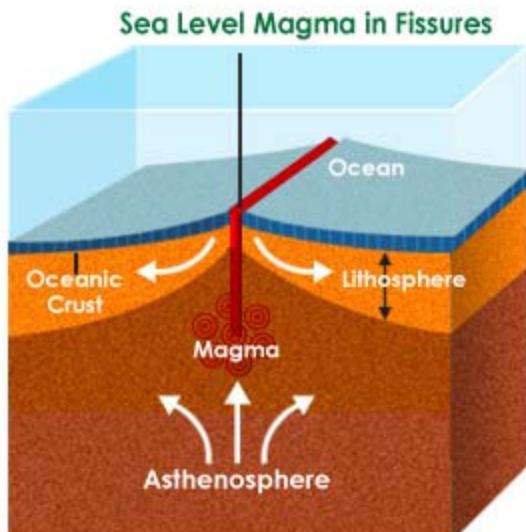
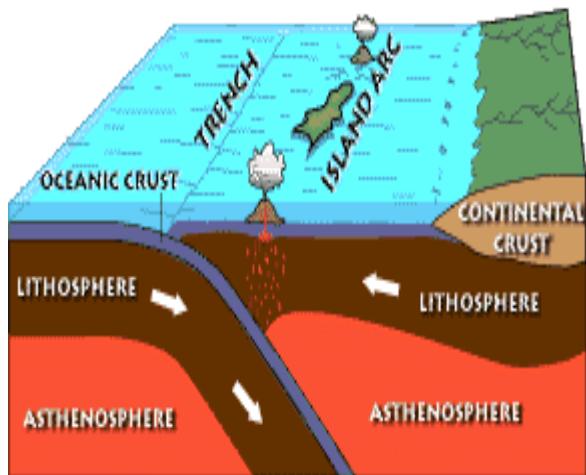
CRETACEOUS
65 million years ago

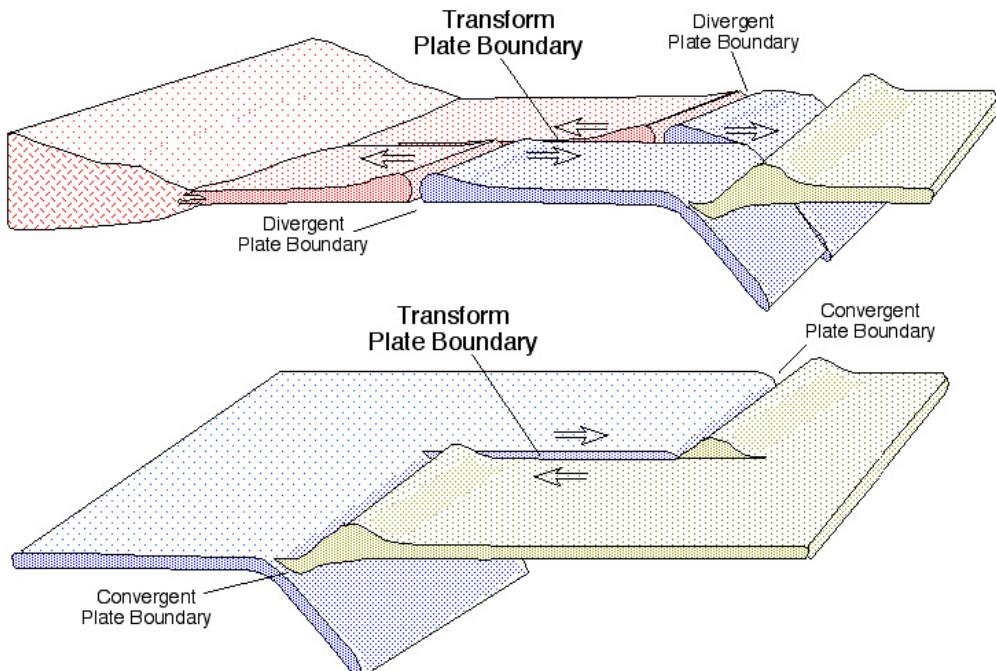
PRESENT DAY

Tipuri de frontiere ale placilor

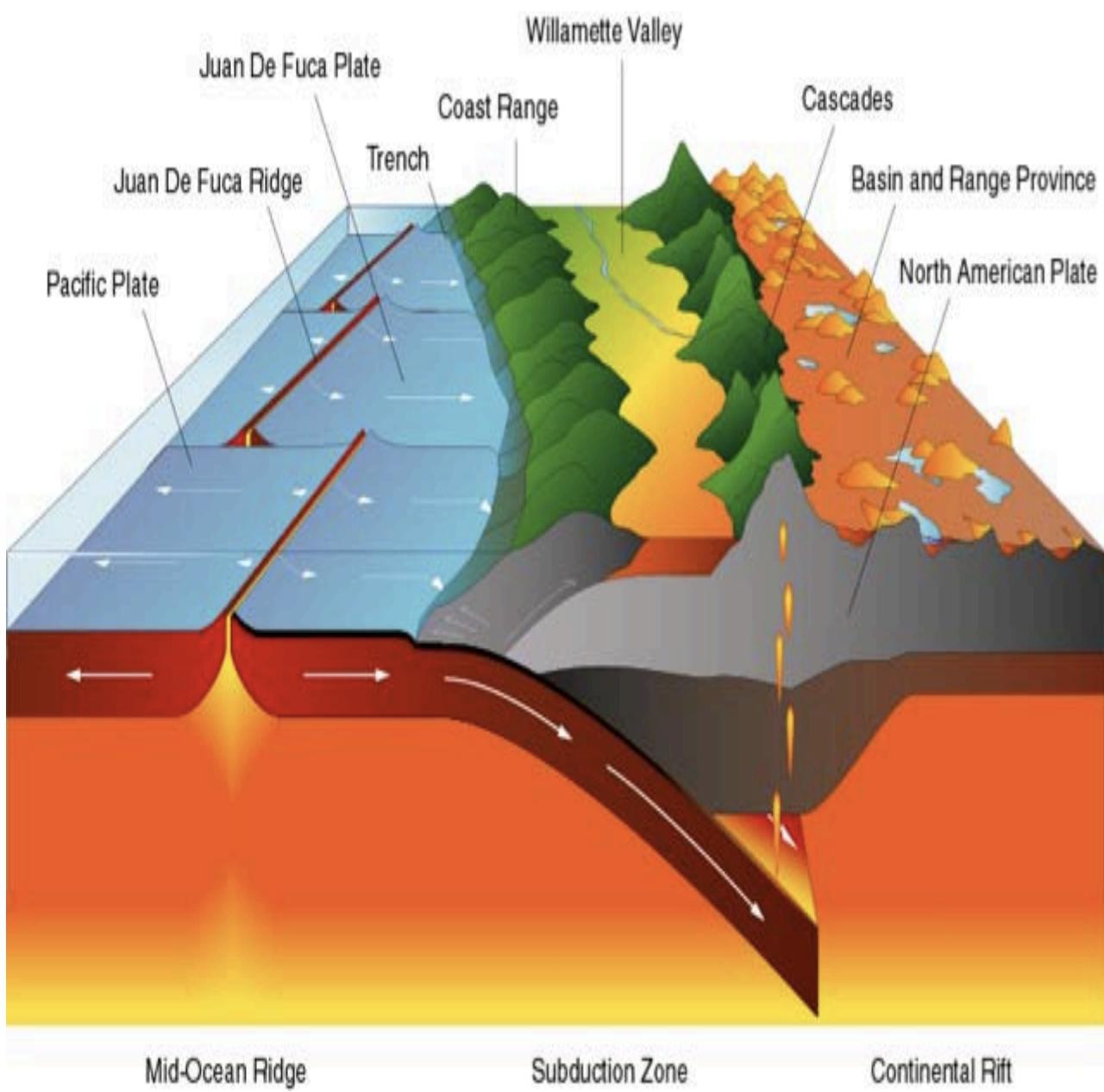
- frontiere divergente
- frontiere convergente
- frontiere de transformare

Divergent Boundaries

LBR 1/2002

Concluzii

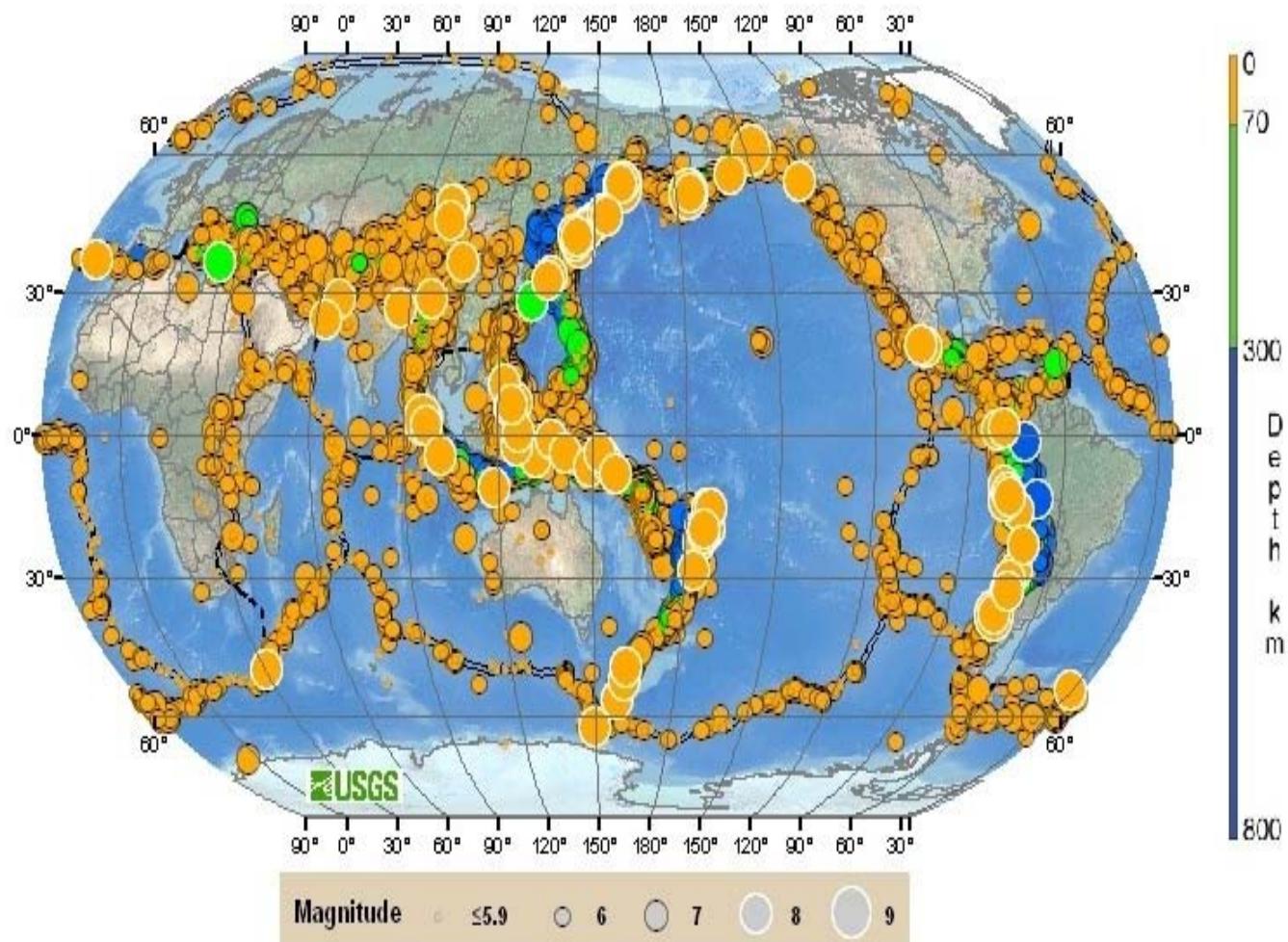
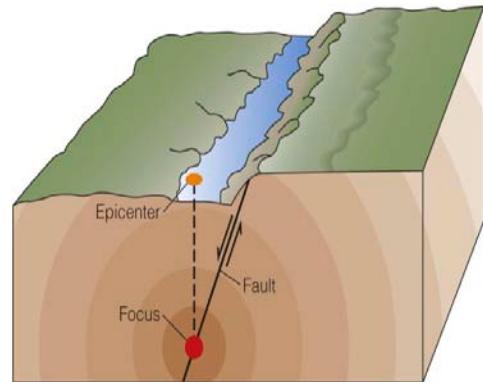
- rocile supuse stresului se comportă
  - rigid, elastic sau casant la temperaturi scazute
  - plastic la temperaturi și presiuni mari sau la efort aplicat gradual (reologie)
- lithosfera (50-100km grosime) este separate în placi rigide care se deplasează pe astenosferă;
- deplasarea placilor (către centimetri /an) determină apariția, la limitele placilor continentale/oceanice):
  - cutremure (limite convergente)
  - vulcani (limite convergente/divergente)
  - dezvoltare de crusta oceanică nouă (limite divergente)
  - consum de crusta oceanică în astenosferă (limite convergente)

1.1. Cutremure

Localizare

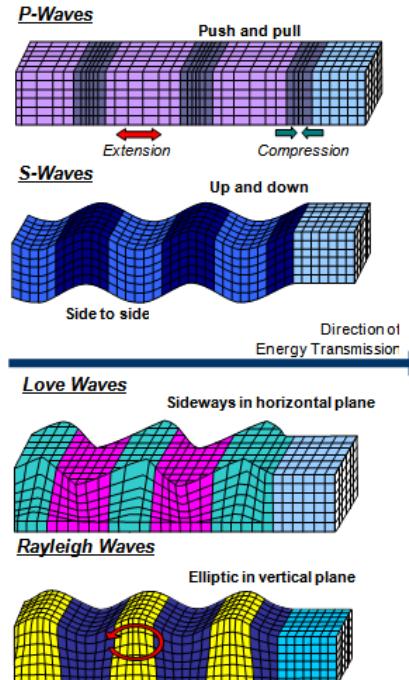
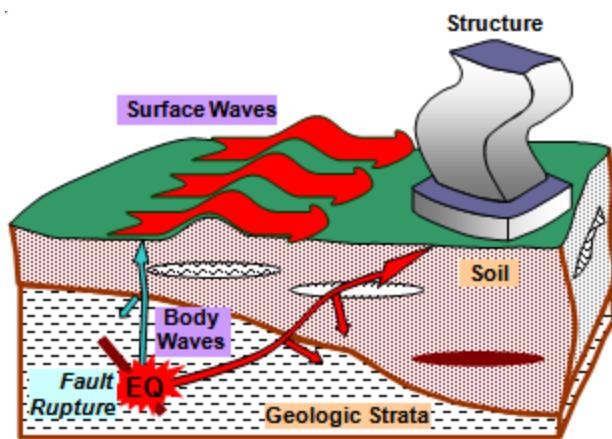
Eliberare a eforturilor acumulate în litosferă localizate în:

- Zona limitelor placilor
  - **Continentele** sunt preponderant formate din roci acide (granit, diorit etc.)
  - **Oceânice** sunt preponderant formate din roci bazice (bazalte, andezite etc.)
- Zone afectate de falii din interiorul placilor continentale/oceanice

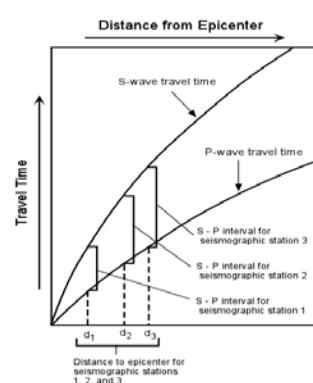
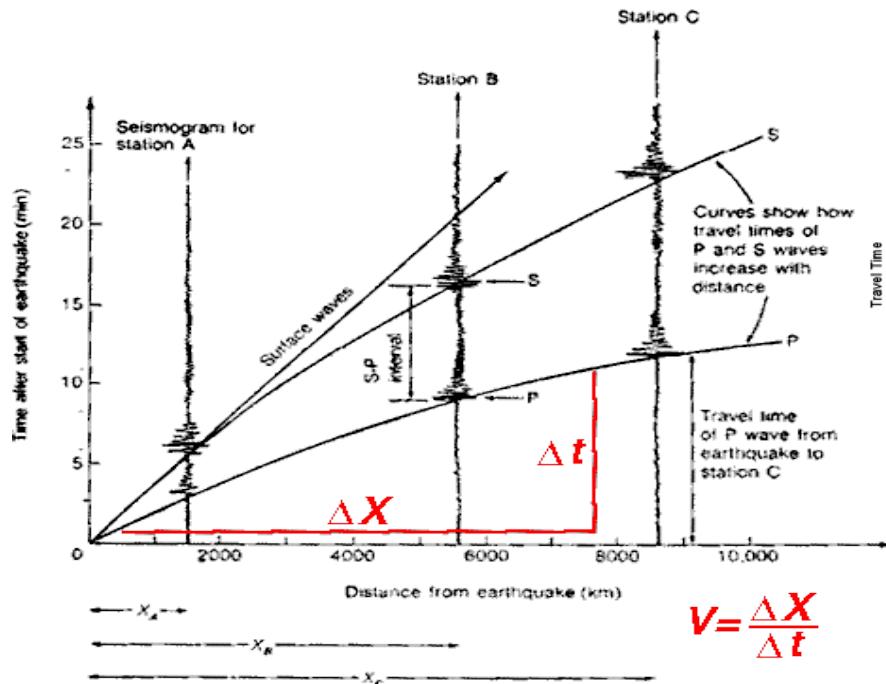

Unde seismice:

- Body waves
  - P – compresionale (longitudinale)
  - S – shear (transversal)
- Surface waves
  - deplasari vertical
  - deplasari orizontale

Magnitude intensity site

Magnitudinea

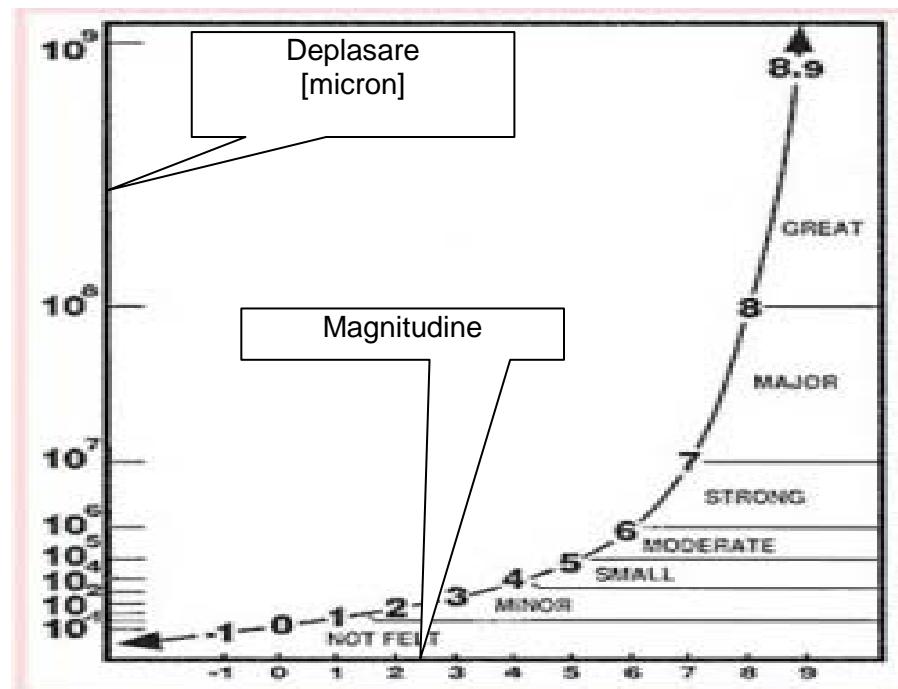
măsoară deplasarea pamântului

- scara de magnitudine RICHTER

Intensitatea

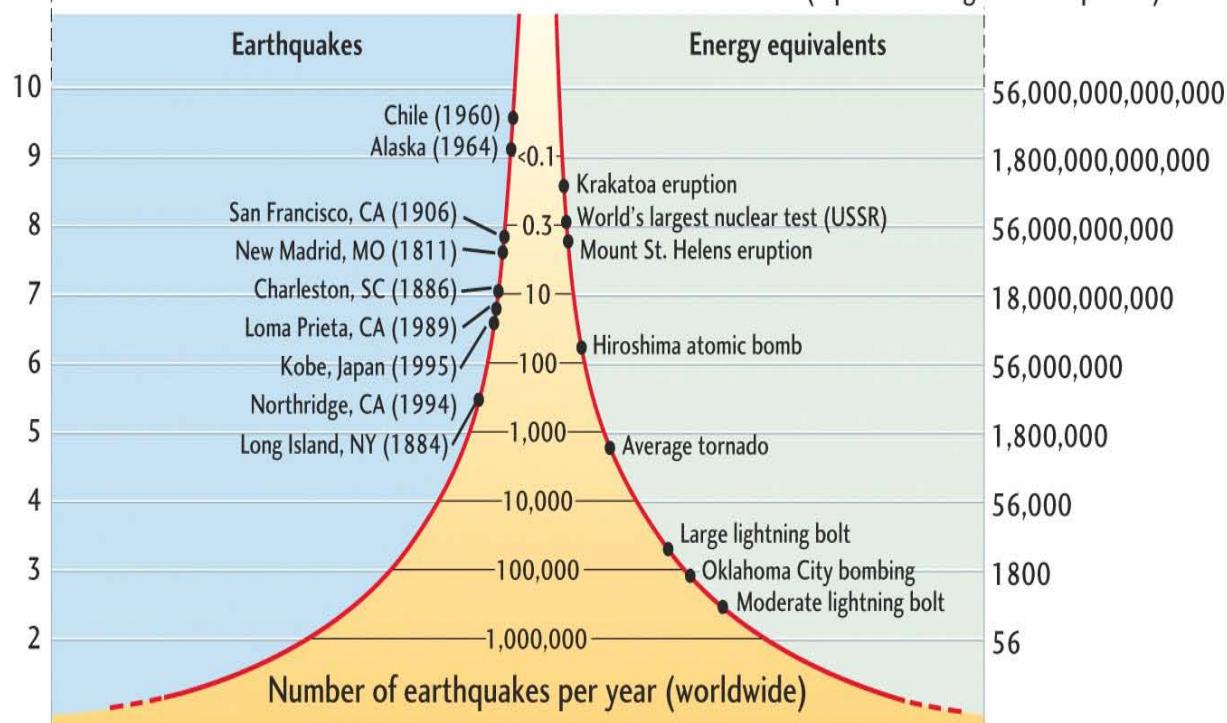
cutremurului măsoară efectul (om, clădiri)

- scara de intensitate MERCALLI

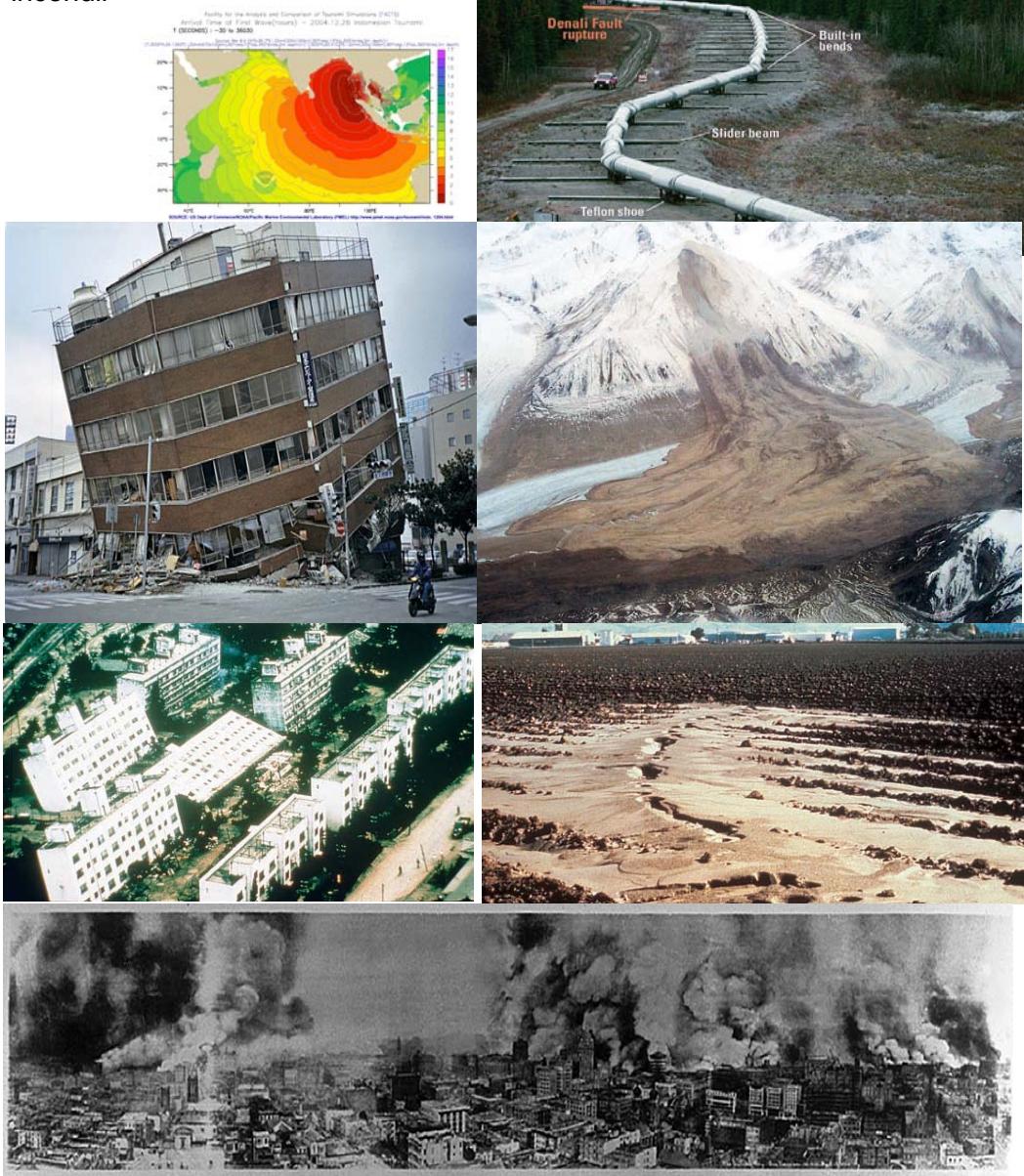
Magnitude

Energy release
(equivalent kilograms of explosive)

Hazarde legate de cutremure

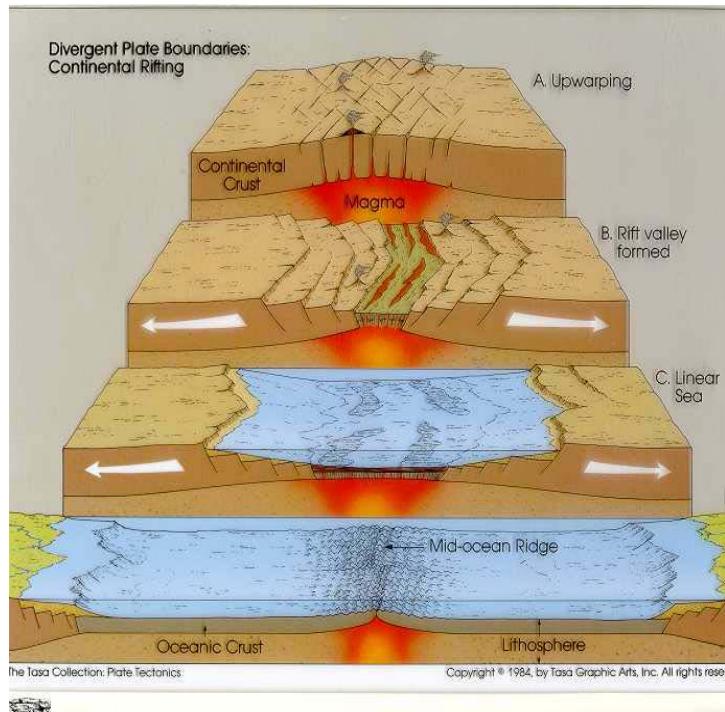
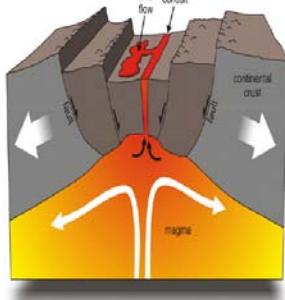
- deplasarea terenului de-a lungul faliilor
- vibratii pe verticala
- alunecari de teren
- lichefierea nisipurilor
- tsunami
- incendii

1.2. Vulcani

Tipuri de magma

- Originea magmei în partea superioară a mantalei (50-250 km adâncime) și apare la:
  - Frontierele divergente ale plăcilor (ocean ridges and continental rift)

- Caracteristicile chimice ale magmei sunt determinate de proporția dintre SiO₂, Fe și Mg.
  - Mafica bogată în Fe și Mg.
  - Felsica – bogată în SiO₂ feldspați.

2. PROCESE EXTERNE

Procesele externe sunt sustinute energetic de

- Caldura solară care asigură:
  - Dinamica curentilor de aer
  - Dinamica ciclului hidrologic
- Gravitatia care tindă să aducă totul la același nivel energetic

Procesele de suprafață, desfasurate integral în câmpul gravitational permanent "activ", sunt definitivate de:

- Apă
- Gheata
- Vant

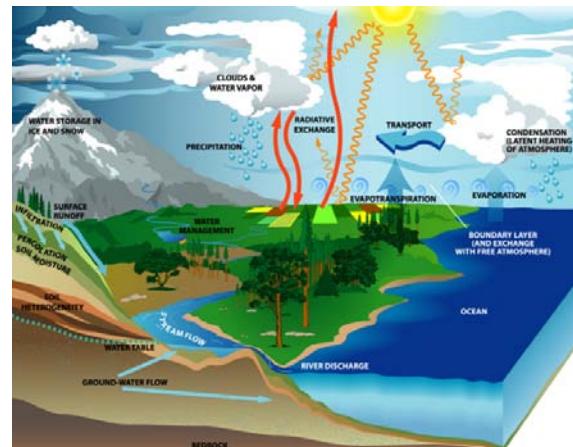
2.1. *Curgerea apelor de suprafață și inundațiile*

Ciclul hidrologic global

- Componente (P , $E(T)$, Q)
- Bilanț: $P = E + Q \pm \text{-stocari}$; pentru omogenizare dimensională, debitul se înlocuiește cu "coloana echivalentă a curgerii totale: $Y = Q * t / \text{suprafața bazinului hidrografic}$)

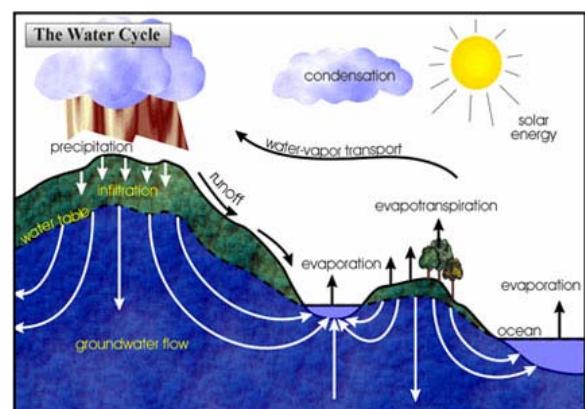
$$P = E(T) + Y \pm \text{-stocari}$$

- Ocean: 97%,
- Lacuri și râuri: 0,016%
- Ghete: 1,81%
- Umiditatea solului: 0,005%
- Atmosferă: 0,001%
- Apă subterană: 0,63%

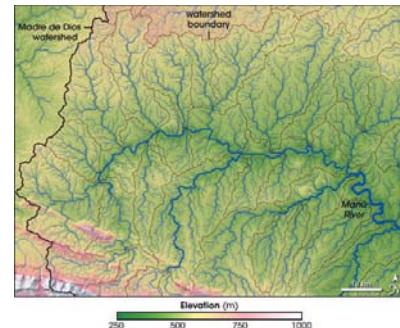
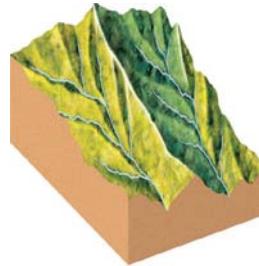
- Volum de apă "circulat":

- 100 mil.bil.100gal/year
 $= 11.995.502,3 \text{ metricubi/secunda}$
- 12 milioane metri cubi/secunda

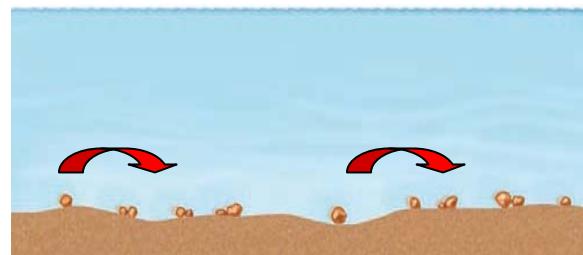
Curgere totala si curgere de suprafata

- Bazin hidrografic
- Parametrii ai curgerii totale
  - Debit
  - Modul
  - Coloana echivalenta(Y)
  - Etc.

Transport sedimentante

- Procese de transport
  - In suspensie (M/Q)
$$M \approx \frac{1}{Q}$$
  - In solutie
- capacitate de transport
  - viteza de transport
  - nivel local de eroziune
  - sortarea sedimentelor
    - longitudinal
    - transversal

Inundatii

Factorii care determina intensitatea inundatiilor

- Cantitatea de apa (Q)
- Caracteristicile bazinei hidrografice
  - Extindere (LxL)
  - Pante
  - Constitutie litologica
  - Acoperirea vegetala
- Geometria canalelor drenante
- Hidrografia debitelor

Caracteristicile inundatiilor

- Hidrograful inundatiilor in diverse sectiuni pe reteaua hidrografica
  - niveluri
  - debite
- Extinderea zonei inundate
  - local : upstream flood
  - regional: downstream flood
- Durata perioadei de inundare
  - Scurta: flash flood
  - Lunga: downstream flood
- Frecventa inundatiilor
  - Asigurarea la depasire a conditiilor de inundare (95%)
  - Asigurarea la nedepasire

Srategii de reducere a hazardelor asociate inundatiilor

- Zonarea riscului la inundare
- Constructii pentru protectie
  - Bazine de acumulare
  - Diguri de protectie
  - Canalizarea cursurilor pentru
    - Marirea sectiunii de curgere
    - Reducerea meandrarii sunt preponderant formate din roci bazice

Concluzii

- Curgerea de suprafata este un agent important al transportului sedimentelor
- C.S. are un rol important in modelarea suprafetei topografice:
  - Modelarea pantelor
  - Modelarea retelei hidrografice
- C.S. este estimata prin debit si nivel
- Reducerea impactului prin:

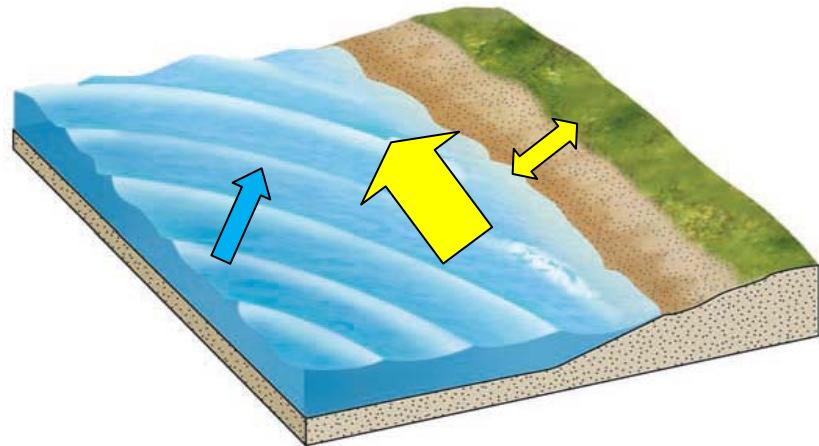
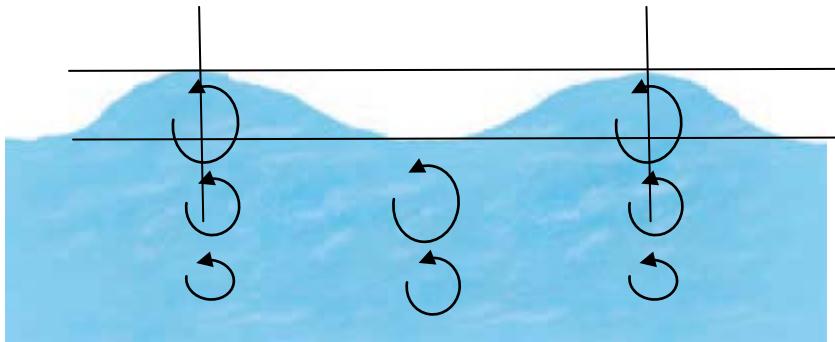
- Zonarea riscului la inundatii
- Masuri constructive
  - Diguri
  - Canale
  - Lacuri de acumulare

2.2. Procese de eroziune costiere

Natura zonelor costiere

este determinata de:

- Contextul tectonic
- Tipul formatiunilor
- Energia valurilor

Deplasarea pe verticala a zonelor costiere

- Izostazia (variația greutății prin topirea ghețarilor)
- Încălzirea apei oceanului planetar, topirea ghețarilor

- Subsidență provocată de pomparea apei din acvifere sau extractia petrolului
  - Venetia 150 cm subsidență-pompare apa
  - Mexico-City-pompare apa
  - Long Beach, California-extractia petrolului

Eroziunea și stabilizarea zonelor costiere

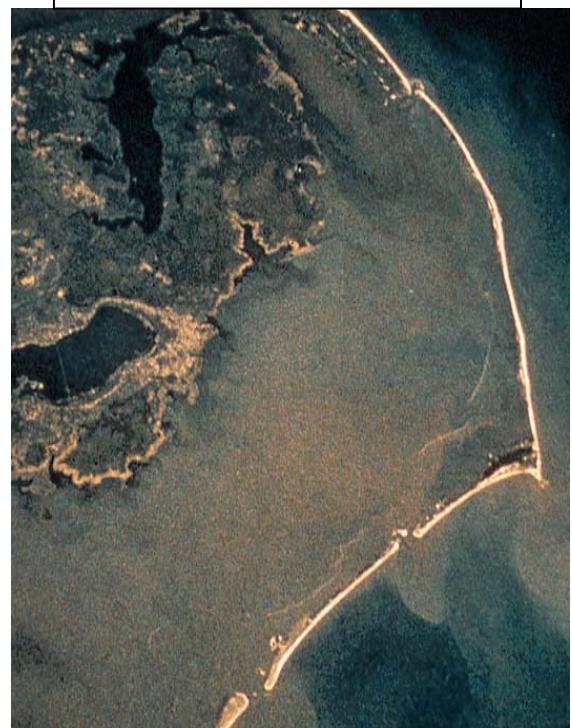

Zone costiere vulnerabile

Barierele de insule

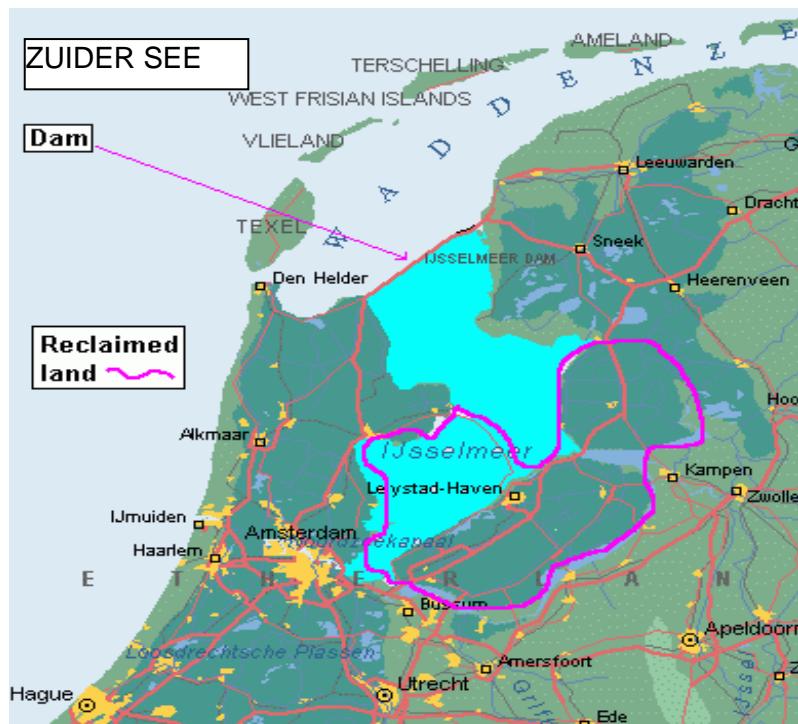
- Energia valurilor este mare(erozoine activa)
- Relief jos (frecvent sunt inundate)
- Retragerea litoralului
- Viitorul sumbru (dispar datorita ridicarii nivelului oceanului planetar)

NORTH CAROLINA barrier island

Estuarele (corpuri litorale cu apa salmastra)

- Modificarea salinitati are efect catastrofic asupra organismelor;
- Dinamica lenta a apei creste vulnerabilitatea la poluare
- Concentrarea localitatilor in estuar (San Francisco, Rotterdam, New-York etc.) creste impactul poluarii;
- Drenajul pentru obtinerea terenurilor suplimentare modifica echilibrul hidrologic iar zonele umede sunt complet modificate (se reduce salinitatea)

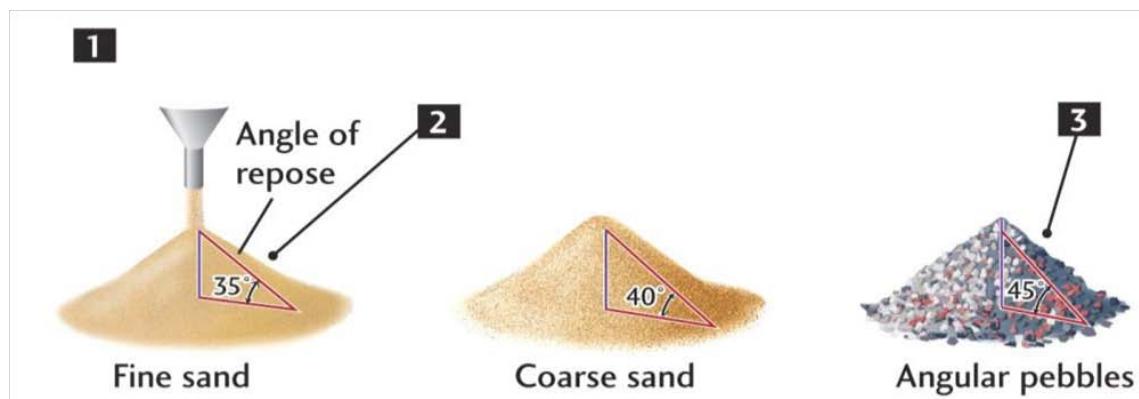

2.3. Deplasarea terenului

- subsidență
- Prăbușiri
- alunecări

Factorii care determină stabilitatea versantilor

panta și granulozitatea formațiunilor

apa de suprafață și subterană

- creste adeziunea și creste stabilitatea
- reduce frecarea și scade stabilitatea
- creșterea presiunii în pori reduce consistența favorizând lichefierea (vibratii)
- eroziunea poate crește sau reduce stabilitatea

vegetația stabilizează versanții prin sistemul radicular

seismicitatea

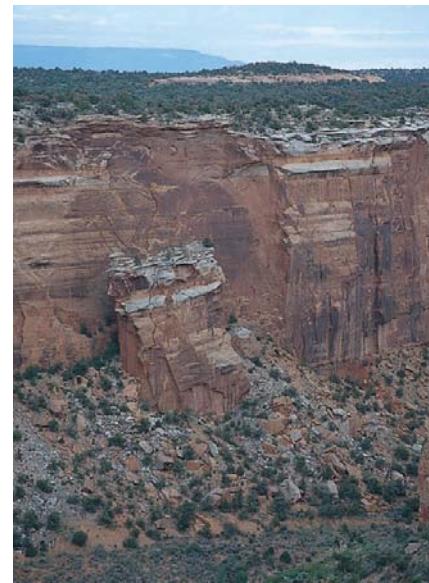
- favorizează instabilitatea versanților (Peru, 1970, magnitudine: 7,7, Yungay și Ranrachira, 18.000 victime)

argilele sensitive(rapide)

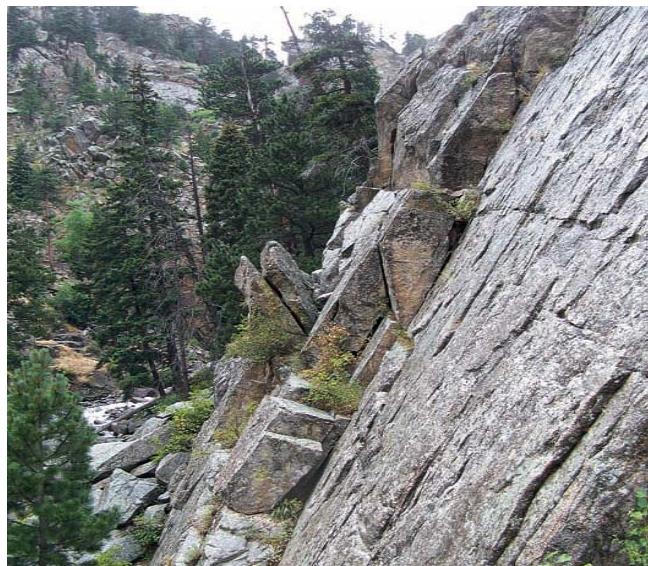
Tipuri de deplasări ale terenului

prăbusiri (Niagara)

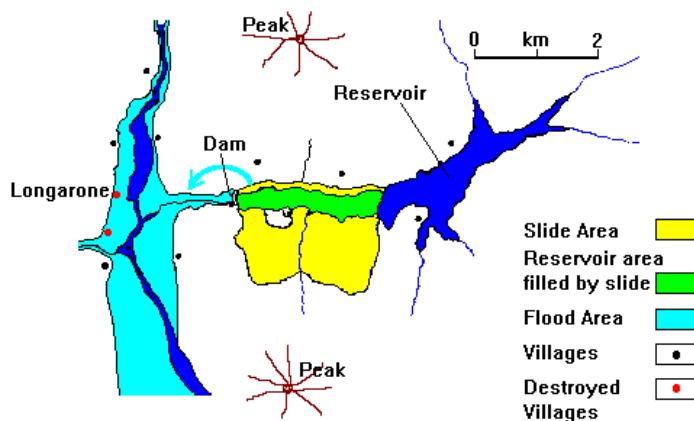
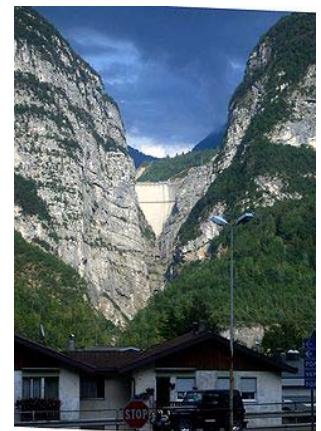
alunecari

- pe suprafetele de fisuratie in roci dure: granite
- pe suprafete de minima rezistenta in roci "moi"

Consecințe ale depăsării de terenului

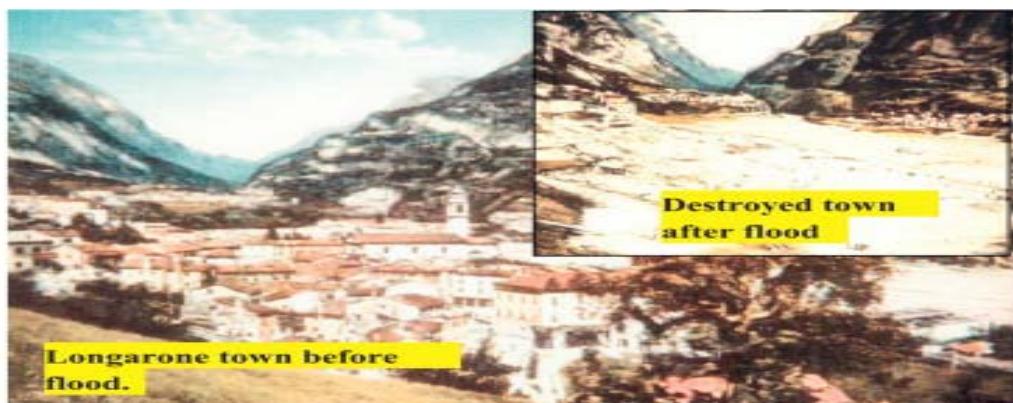
- curgeri de roci dure, roci moi (argile)
- avalanșe
- Inundatii curgeri (Baraj Vajont-300m, Italia, 1963, 1800 victime)

a

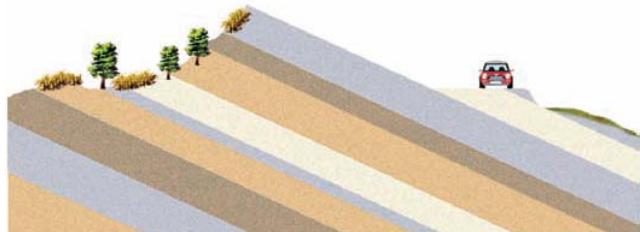
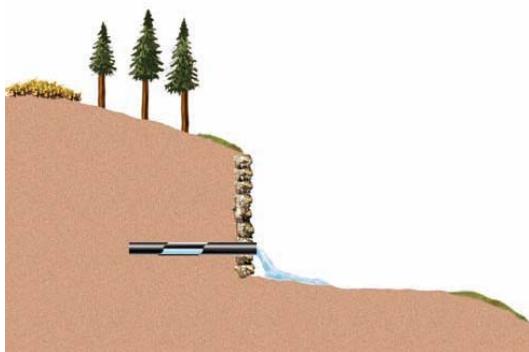
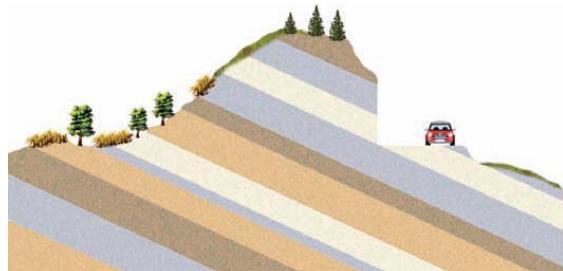
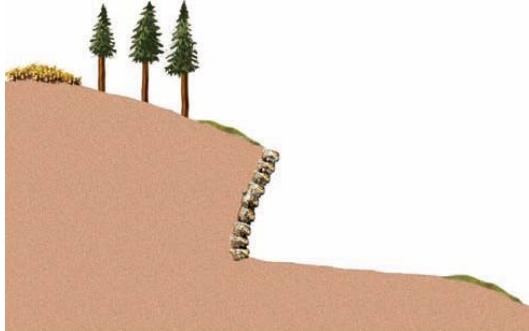
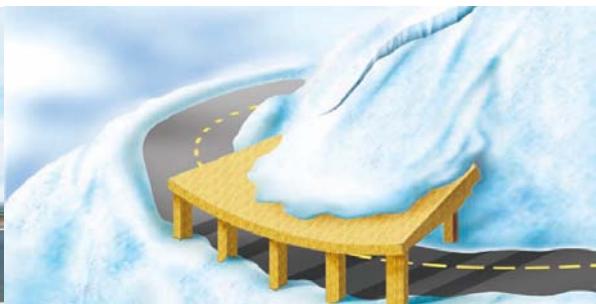
b

Masuri de reducere a impactului deplasarii terenului

Stabilizarea versantilor

- Reducerea pantelor
- Suport material la baza versantului
- Reducerea sarcinii geologice
- Imbunatașirea drenajului apelor subterane

Monitorizarea deplasarii terenului

- Depasare
- Presiune in pori

2.4. Gheata, ghețarii, vântul și deșerturile

Dinamica proceselor externe generate de ghețari și vant sunt susținute energetic în totalitate de energia solară.

Cracteristici ale ghețarilor

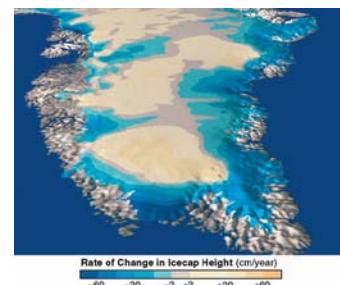
Condiții de formare

- Umiditate
- Cantitate de zăpadă suficientă
- Temperatură scăzută
- Panta teren(Ghețarul adevărat este o gheată în deplasare)

Tipuri de ghețari

Deplasarea și transformarea ghetarilor

Eroziunea glaciарă și morenele glaciare

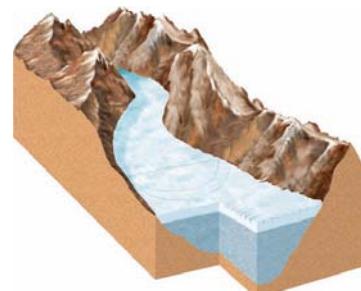

Vântul și impactul geologic

- Eroziunea eoliană
- Depunerea eoliană
- Migratia dunelor

Deșerturile și deșertificarea

- Cauzele formării deșerturilor
- Deșertificarea

2.5. Schimbarile climatice globale

Efectul gazelor de seră

Inalzarea globală și extinderea ghețarilor

Încălzirea globală și nivelul apei oceanului planetar

El Nino